

Diagnosis: **Classicus**

Скъпи читатели, с този последен брой за учебната година 2019-2020, ви представяме гледните точки на някои от дванадесетокласниците за онази уникална форма на дипломиране, характерна само за НГДЕК-профилите. Настоящият брой обръща поглед повече на вече завършилия гимназията 39-ти випуск, като с този жест изпращаме съучениците си, пожелавайки им да сбъдват мечтите си и да останат верни на себе си.

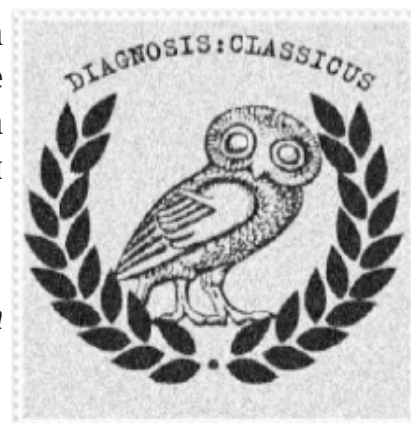

Тази година 39-ти випуск пожъна голям успех - както и на представянето на дипломни работи, така и на олимпиадите по философия и история. От профил Философия и култура Беркант Исаев и Йоана-Мария Зеленодръвска стигнаха до национален кръг на олимпиадата по философия, като Беркант, за голяма гордост на нашата гимназия, представи България на Международната олимпиада в Лисабон.

От профил История Веселин Манчев и Емилия Сиракова също се класираха за националния кръг на олимпиадата по история. А учениците от профил Български език и литература се представиха отлично на дипломните си защиты, като направиха впечатление на комисията от СУ „Св.Климент Охридски“ със сериозността на своите дипломни работи. Всички 12 дипломанти получиха отлична оценка и правото да постъпят като студенти във факултет Славянски филологии.

Дванадесетокласниците с огромно желание се съгласиха да споделят впечатленията си от прекараното обучение под профилирана форма, както и да разкажат за разновидностите на своите дипломни работи, донесли им такъв голям успех.

Ето какво споделят за профилите си някои от дипломантите:

От работата в профил Български език и литература имам отлични впечатления. Макар че привидно обстановката е бохемска, мога да кажа, че подобно литературно пространство всъщност може да се гордее с резултатите си. А под резултати нека не разбираме единствено клишетото, свързано с получаването на оценки, понеже още от първия час в профил Български език и литература това е задраскана тема. Става дума за задоволяването на една особена потребност от знание, с която вероятно повечето влизаме в Гимназията, а други и излизаме. И ако се получава някакво разминаване между тези, които сме „вътре“ в профила, и онези, които го наблюдават отстрани, както и между намерилите мястото си в него и тези, които продължават да го търсят, то истината е, че едно изкуство може да вирее единствено на свобода. Литературата е една от онези форми на вътрешна освободеност и знание, които не могат да бъдат притъпени, намирайки се било то под натиска на идеологии или например, на не съвсем изяснения смисъл на литературния канон, който обаче не всеки имаше възможността да го погледне по начина, по който ние - няколко момичета и едно момче, успяхме.

Ако зная нещо за вселената на литературата, то го дължа на профила, който имах възможността да избира, и на часовете по литература в последните две години. За да не навлизам в безвкусна патетика, ще се опитам да синтезирам с две-три думи „даровете“ на литературата, някои до които успях единствено да се докосна, а други съумях да отнеса със себе си, надявайки се, че съм способен да ги „опитомя“ в смисъла на Екзюпери напред във времето. А именно, че литературата е любов. И подобно на всяка любов, тя е и грижа, и потребност от грижа. Затова и тя може да бъде чиста, опияняваща, цинична и гротескна, принижена или обожествена, „опитомена“ или „изпусната“, освобождаваща и едновременно с това подчиняваща. Не бива да забравяме обаче и още един нейн облик, който може да ни научи да живеем безстрашно и лакомо като Зорба Гърка или пък да пропилее без време живота ни сред безшумието на книжната неутешимост. Става дума за любовта като разменна монета между две самоти – тази на автора и тази на читателя.

Йоан Василев, профил „Български език и литература“

Още с влизането си в НГДЕК знаех, че искам да продължа образованието си в Софийския университет специалност Българска филология, затова щом стана време да избираме профили, моето първо и единствено желание бе Български език и литература. Профилът, воден от Росица Нанкова, беше моето бягство от реалността. Първата година прекарахме, както в учене на „авторите от канона“, така и в творчески задачи и невероятни разговори за литература. Нямах търпение всяка седмица да дойде заветната сряда и отново да се пренесем в онзи наш свят. Заедно избрахме темите за дипломните си работи, заедно обсъждахме проблемите, трудностите и накрая на защитите всички се радвахме за успехите на другия. За тема на моята дипломна работа избрах „Традиция и встрастяване на хайку в европейския и в частност - българския вкус“.

Темата за японските тристишия привлече вниманието ми преди година, когато хайку ми беше представено на една от лекциите по творческо писане в ТА „Заешка дупка“. Имах голямо желание да изследвам „пътя“ на едно типично източно изкуство и как различните култури го възприемат, четат, „присвояват“ и адаптират към своите идеи и разбирания за изкуство. Основните цели на труда ми бяха да разгледам пътя и развитието на хайку във времето, поставяйки го в културен разнолик контекст. Успях да си отговоря на въпроса дали българското хайку е интерпретация на японското, а интервюто с българския поет Петър Чухов даде някои отговори за рецепцията - авторска и оценъчна към хайку в българския вкус. Най- трудната задача беше проследяването на хайку в различните културни контексти, в частност - в Западна Европа, за да стигна до неговата реализация на Балканския полуостров и в България. Писането на този труд ми помогна както да обогатя езика си и знанията си по темата, апропо и по много други, така и да открия удоволствието от това да изследваш нещо сам, да споделиш с другите от групата частица от своите изводи и заключения. Не бих се справила без научния ми ръководител Росица Нанкова, както и без помощта и разбирането на учителите ни по литература и философия във времето на учене в гимназията.

Яна Митровска, профил „Български език и литература“

Профил Български език и литература е цяло едно преживяване за всеки, който обича и се посвещава на литературата. Той развива емоционално, сетивно, мисловно и творчески. По-скоро не той, а те...събеседниците и преподавателят. Никога не съм поставяла под въпрос желанието си да започна своята профилирана подготовка именно в този профил и имах възможността да прекарам часове в разговори, които ме караха да загубя представа за времето и да се потопя напълно в тях. Заедно с госпожа Росица Нанкова, която смятам, че всеки трябва да има честта и привилегията да познава, и моите съученици обсъждахме всичко – от задължителната ни литература през личните предпочитания и интереси на всеки от нас до музика, кино, история и театър. Работихме заедно и по дипломните си работи – обменяхме текстове, идеи и взаимна подкрепа.

За тема на своята дипломна работа аз избрах да направя личен прочит на една от най-вълшебните книги – „Алиса в Страната на чудесата“. Вгледах се в психологическия профил на героите, занимавах се с мотивите и символите, които са закодирани в текста и представих филмовата адаптация на Тим Бъртън. През цялото време можех да разчитам на помощта и насърчаването от страна на научния ми ръководител – госпожица Ванеса Андонова, и, разбира се, тези на госпожа Нанкова. Да напиша тази дипломна работа за мен беше едно изключително интересно, емоционално и осмислящо преживяване. Намирам самото писане на този труд още в гимназията за необходимо и вярвам, че всеки, който се посвети достатъчно на него, в крайна сметка ще разбере колко смислен и важен е бил той. Все пак венецът на класическото ни образование идва едва тогава, когато защитим своите дипломни работи.

Мария Дечева, профил „Български език и литература“

Да се пренесеш в един вълшебен, съкровен и различен свят от този, в който живеем, посредством думите – това позволяват книгите на четящия. Още от малка пътешествията чрез словото, които откривах в книгите, бяха и са един от начините ми за бягство от скучната и сива реалност.

Дори и през дванадесетте ми години като ученичка училището доста често да беше еднообразно и безинтересно, имах късмета да ми преподават истински будители. Първите три години в НГДЕК с вдъхновяващите ми преподаватели по литература (като госпожа Любов Шишкова, Елеонора Василева, Мария Василева) ми помогнаха с избора на профил – Български език и литература. Още при запознанството ни с госпожа Росица Нанкова, всички в профила знаехме, че не просто ще се занимаваме с произведенията и авторите от „канона“ или ще имаме една по-добра подготовка за матурите, но че ще имаме шанс да творим, да разговаряме за различни книги, да споделяме свободно и без страх мнението и интересите си. Може би най-ценното нещо, на което ни научи госпожа Нанкова (или поне се постара и опита), бе да мислим... Да се стремим да разсъждаваме сами и да не оставяме другите да ни наложат мнението си.

Разговорите ни в часовете по профил бяха определящи в избора на тема за дипломната ми работа. Избрах да пиша за романите „Момчето с раираната пижама“ на Джон Бойн и „Крадецът на книги“ на Маркъс Зюсак – за смъртта през призмата на детския поглед и значението на книгите. Бях трогната от историите и персонажите и това засили интереса ми за по-обстойно вглеждане в двата текста. Смея да твърдя, че без помощта и насоките на научния ми ръководител госпожа София Тодорова и на госпожа Нанкова, трудът ми нямаше да бъде същият. Те съдействаха за реализирането на дипломната ми работа и за оформянето на литературния ми поглед, за което винаги ще съм им благодарна.

Освен чрез самото четене на книги, открих и друг начин, благодарение на който да избягам от сивото ежедневиe – чрез завладяващите дискусии, които сме водили по време на профила, чрез минутите, в които всеки чете своето творение в часовете ни, посветени на творческото писане... Най-общо казано – чрез профила. И мога със сигурност да кажа, че тези разговори ще ми липсват.

Цветелина Нешева, профил „Български език и литература“

Темата на дипломната ми работа е революцията на Фидел Кастро срещу режима на кубинския диктатор Фулхенсио Батиста. Става дума за исторически период от преди приблизително половин век, който повлиява много на световната история. Изключително важни събития от Студената война последват Кубинската революция, най-важното от които е Кубинската ядрена криза. Твърде малко български изследвания са правени за Куба и реших да изследвам именно този момент от историята на страната. Феноменът Куба през втората половина на двадесети век е уникален по рода си, тъй като островът се превръща в социалистическа република след победата на революционерите, бидейки единствената държава от лагера на СССР на по-малко от двеста километра от територията на САЩ.

Останалите дипломанти от профил История имаха също много интересни теми. Стигнах до заключението, че пишещите за средновековна история в по-голямата си част бяха избрали теми, свързани с България. Тези като мен, с теми от модерната история, се бяха насочили главно към историята на държави като Виетнам, Германия, Италия или се фокусираха върху определени личности от българската история, сред които бяха Борис Сарафов, Трайко Китанчев и Борис Христов.

Първоначално профил История беше мой втори избор. В началото бях склонен да запиша „Латинистика“, но сърцето ми ме теглеше повече към историята. Не съжалявам за избора си. В профила ми се събраха умни и дружелюбни ученици, с които изградих силни приятелства, а преподавателите ни са едни от най-интелигентните и забавни учители в гимназията. Две години лекции за Византия, исляма, Средновековна България и ВМРО - пак бих го направил!

Александър Николов, профил „История“

Още когато ме приеха в гимназията и разбрах, че след 10-ти клас трябва да си изберем профил, бях сигурна, че ще избира профил История. В началото, когато ни съобщиха кой в коя група ще бъде, бях скептично настроена, понеже щях да бъда с хора от другите класове. Впоследствие това се промени и намерих нови приятели. Часовете бяха изключително интересни и забавни. Не съжалявам за избора си.

Помня, че веднага си избрах темата за дипломна работа – „Смъртта на средновековните български владетели.“ Коментирахме я в някои от часовете и господинът спомена, че това ще бъде добра тема за дипломна работа. Веднага я “заплюх”. Изпитах трудности при намирането на извори, тъй като темата ми не е особено разглеждана. Писането мина изключително леко - написах я за не повече от две седмици. Препоръчвам на бъдещите зрелостници да си избират теми, които ще им бъдат интересни, за да не се затрудняват.

През деня преди защитата бях най-спокойният човек на планетата. Когато си отворих очите на следващия ден, бях най-притесненият и най-развълнуваният. Мисля, че това е важен момент за всеки класик и сигурно затова се притесних толкова, но всичко мина отлично. Гласът ми трепеше през цялото време, но се успокоих, след като прочетоха рецензията ми. Нямахше нужда от притеснение, въпреки че всички са го изпитали.

Ивет Стойчева, профил „История“

Профил История от край време е най-популярният профил в нашата гимназия. Едно от най-хубавите неща е да напишеш дипломна работа върху тема, която те интересува. Самият процес за събиране и вписване на информация за темата не е лека работа, но няма по-добро чувство от това да защитиш своя труд и да получиш отлична оценка. Моята дипломна работа е на тема „Италианският фронт през Първата световна война.“ Реших да пиша за подобна тема, защото открих, че почти няма изследвания и литература в този обсег на историята на български език. Друга причина беше, че от години имам афинитет към Първата световна война.

Темата е изключително интересна и е значително по-различна, понеже засяга непознати театри на бойни действия през войната. Затова получих и шеговита похвала от г-н Даниел Вачков, че съм единственият човек в България, който разбира от този специфичен проблем.

Мога да дам няколко съвета на бъдещите дипломанти. Първо, не отлагайте писането за последния момент. Може да изглежда като лесна задача и да си казвате, че имате време, но накрая ще ви се наложи да напишете половината работа за една седмица и повярвайте ми - не е много приятно. Също така изберете тема, за която ще ви бъде интересно да пишете. Може да не е най-лесната и да не успеете да намерите безброй много източници за информация, но ви уверявам, че писането е много любопитно от ровенето из източниците. Писането на научен текст в размер между 40-50 страници е изтощавашо. Обръщайте се към научните си ръководители, ако имате въпроси. Също така давайте периодично текста си на някого да го преглежда за езикови грешки. Можете да си направите карта за Националната библиотека, тъй като там има изключително много книги и периодични издания, които могат да са ви от полза.

Пожелавам на всички успех по време на бъдещата работа. Препоръчвам ви, ако не сте сигурни относно избора си на тема, да отидете до училищната библиотека и да разгледате предишните високо оценени работи. Може и на вас да помогнат.

Филип Марковски, профил „История“

Профил Английски език е чудесен избор за хора, които желаят да се гмурнат в творческия процес на превода. Дипломната работа предоставя възможността всеки да избере текст според своите литературни предпочитания, върху който да работи. Освен за едно приятно изготвяне на дипломна работа, профилът е и добра възможност за отлична подготовка за матурата по английски език, а сериозното отношение е гарант за успех. Висококачествената подготовка за изпити и внимателното отношение на преподавателката към всеки един са само част от плюсовете на профила. Освен сериозната част на занятията, понякога часовете се провеждат извън класната стая - посещенията на театрални постановки на английски език е обогатяваща и разнообразяваща част от обучението. В процеса на изготвяне на дипломните работи, при съвместна и системна работа, всеки среща персонална подкрепа от учителката ни, която е винаги насреща. При трудност на ученика с превода на даден израз или фраза, като човек с богат професионален опит в сферата, тя се отзовава и дава най-удачните съвети.

Димана Пеева, профил „Английски език“

Главната дейност на профил Английски език е преводът. Разликите в темите за дипломни работи опират до жанра и нивото на сложност на избрания текст. Тази година имаше голямо разнообразие на теми - от фентъзи до книги за самопомощ. Защитите на профила ни следват следната процедура: първо, прочитане на параграф от оригиналния текст и съответно превод, който правим на място. Следва прочитането на рецензията, време за оборване на критиките по текста и отговарянето на въпроси.

Въпросите, задавани от комисията, са на английски език и изискват също отговор на този език. Независимо, че потенциалните питання могат да бъдат множество на брой, често биват задавани между три-четири въпроса. Твърде задълбочената предварителна подготовка по тях е по-скоро в минус. Но задължителните два въпроса, за които трябва подготовка са: „Какво смяташ да следваш в университета?“ и „Защо избра тази книга?“. Останалите въпроси са вече обвързани с конкретната тема на дипломната работа. Друг важен момент е именно самото защитаване на работата. Най-добре е дипломантът да избере максимум два елемента от рецензията, които да обори, тъй като времето, зададено за тази дейност, е до две минути. Основните проблеми, с които ученик от този профил би се сблъскал, са подценяването на дипломната работа и слабата му комуникация с неговия научен ръководител. Повечето слаби оценки на ученици от профил Английски език са по-скоро продукт на непоследователна работа от страна на дипломантите.

Христо Георгиев, профил „Английски език“

Избрах профил Философия и култура, защото от всички училищни дисциплини философията и културата представляваха за мен най-голям интерес. Философията в частност беше нещо ново и непознато и затова реших, че искам да се запозная по-отблизо с нея. Освен личния си афинитет към тези два предмета, трябва да отбележа, че ключова роля в избора ми изиграха г-н Людмил Петров и г-н Орлин Йорданов. Тяхното въведение във философията беше умело съчетано с прекрасен подход, което резултира в това да запалят философското любопитство не само в мен, но и в съучениците ми - любопитство, което не се отнася единствено до тези, които избраха този профил.

Предимствата на профила са по-различният материал, който се преподава, и подходът на обучение, който преди всичко се базира на дискусията. Воденето на диалози между учител и ученик е едно от нещата, които са отличителни за профил „Философия и култура“, понеже и г-н Петров, и г-жа Вачкова провеждаха по този начин часовете си с нас. Това е и профилът с най-разнообразни възможности по отношение на теми за дипломни работи. Някои от тях са например: „Суеверието и християнството“, „Диалектически анализ на понятията егоизъм и алтруизъм“, „Двойственият характер на първата жена в Библията“ и други.

Що се отнася до онова, което получаваш от профила - то се изразява най-вече в широкия поглед, абстрактното мислене, вечното задаване на въпрос след въпрос, но и по-важното - възможността да разбереш отговора.

След завършването на гимназията и приключването на профила се стига до извода, че неща, на които не си отделял внимание и които често пъти са оставали неразбрани от теб, се превръщат в теми, които са ти ясни в самата им есенция.

Йоана-Мария Зеленодръвска, профил „Философия и култура“

Изобщо няма да ви морализиравам, скъпи бъдещи зрелостници (независимо в коя част от линията на времето се намирате). Четенето на конско е може би една не много добра стратегия, използвана от някои възрастни, но и от някои връстници. Но все пак трябва да ви дам някакъв съвет за прословутите дипломни работи в дванадесети клас. Всеки ще ви каже да си изберете тема, която да ви е интересна, да бъде “вашето нещо” - нещото, от което разбирате и ви е „лесно“. Обаче, моля ви, не се подвеждайте! Никак не е лесно да пишеш дипломна работа - особено на тая чудна възраст, която е просмукана с приятелски излизанки за някои, а за други с работа, уроци и усърдно учене. Но, знаете ли, точно в това му е чарът – да правиш нещо адски трудно, което малко хора на твоята възраст правят.

За мен дипломната работа беше пътуване през Ада на творческия блокаж, юношеската леност (която беше и пандемична) и тежестта на самата тема, с която се бях заела. Дори и научният ми ръководител, г-жа Вачкова, може да потвърди това. И като стана дума за научен ръководител, първият ми съвет е: комуникирайте, колкото се може повече с него - дори и да мислите, че нямате нужда. Разчитайте на помощта на човека, който със сигурност няма да ви я откаже. Вторият ми съвет е: да не се обвинявате, ако започнете две-три седмици преди крайния срок. Това е допълнителен стрес, който няма да искате да си причините. А и това не винаги е лошо нещо – някои мозъци работят изненадващо добре под стрес. Но твърде многото стрес започва да се изразява в симптоми, които съм сигурна, че ще ви се иска да избегнете. Третият ми съвет е: Не се стремете към перфектен текст. Способни сте на много, но на абсолютна перфектност – не. И без значение каква оценка ви постави комисията накрая, зарадвайте се на работата си, на това, че сте направили нещо трудно и че сте научили нещо повече за света около вас и за самите себе си. А ако сте разочаровани, позволете си да бъдете и такива, но опитайте да прочетете и вникнете в предишното изречение и забравете разочарованието.

За финал бих искала да благодаря на научния си ръководител - г-жа Вачкова, и на един добър другар, с когото редактирахме текста ми (блазе ви, ако си намерите подобен!) Благодарете и вие – на темата си, на самите вас, на научния си ръководител и на всеки значим човек или идея, станали част от творческата ви Одисея.

Криста Велкова, профил „Философия и култура“

За един класик няма по-хубав ден от деня за профил - шест часа, прекарани в изучаване на предмета, който най-много те увлича, заедно с група от съученици със сходни интереси. Поне при мен беше така. Това бяха часовете, в които се случваха едни от най-интригуващите разговори - от това какво означава отражението за постмодернистите до тайните на фаюмските портрети и орфическите мистерии. В единадесети клас г-жа Веселина Вачкова ни заведе в музея на град Перущица, като пътуването беше приключение, от което се завърнахме с нови знания, опит и запознанства. Но друго е пътешествието, на което поехме с профил Философия и култура. Това пътуване имаше за цел да ни покаже как да бъдем истински и завършени, как да развием оригиналната си мисъл и как да видим онова, което е видимо само за разума и душата. Имахме моменти, в които обърквахме посоката или се оказахме корабкрушенци на някой неприветлив остров, но нашите учители винаги се намесваха навреме и ни показваха накъде духа попътният вятър. В крайна сметка изпълнихме целта си, въпреки всички перипети и дори когато се наложи да завършим по време на пандемия. С помощта на г-н Людмил Петров две поредни години се класирахме за националните кръгове по философия и НГДЕК за пореден път изпрати свой ученик да представя България на Международната олимпиада по философия. Тези големи успехи зад себе си крият и хиляди ежедневни разговори, които биваха провокирани от темите в часовете. Въпроси като „Съществуването предхожда ли същността?“ и „Според теб любовта има ли онтологическа ценност“, станаха интересна причина за нашето безсъние и разговорите ни в часовете след полунощ. Накрая завършихме, часовете ни с профила приключиха, но двете години с него ни показаха, че това е едва началото на приключението.

Беркант Исаев, профил „Философия и култура“

Интервю с Беркант Исаев

"Само любовта може да остойности живота."

1. Защо избра философията?

Може би религията е изиграла огромна роля. Възпитан съм в религиозно семейство и вярата ми е едно от онези неща, които не са се променили съществено през годините. Разбира се, има израстване в религиозните ми убеждения, но основното, есенциалното на вярата, никога не ме е напускало. Първоначално се интересувах повече от историята и това беше една от причините да избира да уча в НГДЕК, но голямата промяна настъпи в десети клас. Преди това у мен имаше едно любопитство към нещата, обичах да размишлявам над дадени онтологически и понякога социални теми, но в десети клас това любопитство израсна в любов към философията. Тогава за първи път имахме часове с господин Людмил Петров и господин Орлин Йорданов.

Мисля, че това доказва колко много учителите могат да променят живота ни и каква съществена роля играят те в него. След всеки час при тях усещах как искам да се задълбоча във философията и да потегля към откриването на най-дълбокото, най-красивото и най-истинското, онова, което възвисява и одухотворява. Тогава разбрах и ценността на религията в „царицата на науките” и как всъщност религията и философията са доста обвързани и могат да вървят ръка за ръка. Така окончателно започна моята връзка с философията и мисля, че тези събития са оформили една голяма част от личността ми.

2. Какво те вдъхновява да пишеш?

Мисля, че е учудването и по-точно онова учудване, което ни кара да се впускаме в дълбините на въпроса, търсейки отговора, до който дори не сме сигурни, че ще стигнем. Това учудване при мен е главно свързано с онтологията и човешкото съществуване. Въпросите за това кое е реалното, струва ли си да се живее, каква е връзката между човек и Бог, как човек може да „пребъде” и какво е най-красивото и най-истинското - винаги са били в основата на мисълта ми, когато стане дума за философско есе. Може би и заради това Платон, Аристотел, Плотин, св. Тома Аквински, Джалал ад-Дин Руми, Джордж Бъркли и Сьорен Киркегор са сред философите, на които се възхищавам най-много. Напоследък често обръщам внимание и на социални и политически теми, защото философията не трябва да бяга и от настоящите обществени въпроси, а напротив - именно защото е философия трябва да търси усилено решението на настоящите проблеми.

3. Разкажи ни за последното си голямо постижение в сферата на философията.

За последно представих България на Международната олимпиада по философия, която се проведе в онлайн вариант, заради настоящото положение. Там есето ми получи "honorable mention", а България се сдоби и с бронзов медал, благодарение на другия участник, така че страната ни за първи път от 2014г. може да се похвали с двама наградени участници. Най-важното от олимпиадата за мен беше възможността да присъствам на няколко много интересни лекции, както и да водя разговори с много други участници. Научих много благодарение на тези дискусии и смятам, че в крайна сметка в олимпиадата не трябва да се участва заради самото състезание, а заради възможността да се споделят и разпространяват идеи на международно ниво пред хора от целия свят.

4. Има ли бъдеще философията в наши дни и ще продължаваш ли да се занимаваш с нея?

Разбира се, че философията има бъдеще, тя е тясно свързана със съществуването на нашето общество. Където има цивилизация, там има и философия, двете неща не могат да бъдат разглеждани поотделно. Философията е повече от нужна и това е особено вярно за съвременното. Изправени сме пред толкова големи проблеми - такива на глобално ниво, както и такива от все по-меланхоличния ни личен живот. Философията е способна да ни покаже ценното и къде и как да го търсим, тя може да ни измъкне от блатото, в което сме попаднали. В днешно време по-голямо внимание се обръща на политическата философия и философията на морала, например на етиката и биоетиката. Това е така, защото едни от главните проблеми на човечеството са в тези сфери. Разбира се, епистемологията, метафизиката и логиката също са актуални и в някои случаи изключително нужни. Някои от хората просто не осъзнават, че една голяма част от живота им се ръководи именно от философията, а диалогът винаги ще остане най-добрият метод за решаване на проблеми. А ако някой ден философията изчезне, то това ще е денят, в който нашата цивилизация ще престане да съществува.

5. Какво би посъветвал бъдещите философи в НГДЕК?

Бих ги посъветвал да търсят знанието, но и да не се страхуват от собственото си незнание, защото само когато осъзнаем собствената си ограниченост, можем да пристъпим към усъвършенстването си. Смятам, че един философ, макар аз да не определям все още себе си като такъв, трябва да живее според идеите си, така че моят съвет е - откривайте и създавайте идеи, които възвисяват душите ви, винаги търсете истината, доброто и красотата, мислете всяко ваше действие да бъде стойностно. Може да прозвучи като клише, но най-важното е да обичате хората около вас и да бъдете добри, защото само любовта може да остойности живота.

Теодора Цанова

Интервю с Яна Митровска

1. Кога започна всичко?

Всичко започна още с „Малкият принц“ на Екзюпери. Това беше първата книжка, която прочетох и всяка година я препрочитам. Писането се появи малко по-късно, около 13-годишна се престраших. Когато цял живот си чел Маркес, Пратчет и Ремарк е трудно да приемеш нещо свое като нещо значимо.

2. Кое те вдъхновява да пишеш?

Тук винаги имам един бърз отговор - Болката!

3. Има ли човек, който те подкрепя в начинанията?

Всичките ми приятели и цялото ми семейство винаги много са ме подкрепяли, идвали са на четенията и са се радвали за мен.

4. Разкажи ни за успехите си.

Всичко започна с творческа академия “Заешка дупка”. Тогава за първи път се осмелих да прочета нещата си пред някого (освен близките си), там беше и първото ми литературно четене. Със сигурност не е било добро представяне. Трудно е, когато си на 17 и не си толкова уверен в нещата си. След това прекрасните Кристина и Николай от “Иначе писано” публикуваха мои стихотворения. Те успяха да ми вдъхнат доверие и да ми помогнат в пътя напред. Няколко месеца по-късно се свързаха с мен и от “Кадър 25”, които също публикуваха 3 от стихотворенията ми. Няма по-прекрасно чувство от това! Започнахме и сами да организираме четения. С Беркант Исаев бяхме в старчески дом “Дълголетие” с едничката цел да зарадваме хората, които са ни дали толкова много. Бях поканена и на ежегодното четене на “Младите поети”. Едно от най-прекрасните ми изживявания, макар и изпълнено с притеснение, атмосферата, която се създаде, беше нереална. Бях поканена и от студентите от НБУ да участвам в проекта им “Какво имаме нуждата да чуем днес”, който се проведе онлайн, заради обстановката в страната. Това беше и първото ми онлайн четене... отново чувството беше неописуемо, особено при положение, че бях в екип с актьорите Севар и Бориса. Очакваме и четене в своя любим “Бар Петък”, което отново организираме с Беркант Исаев и нямаме търпение за всички останали проекти, които сме замислили.

5. Всеки творец има своите „сухи сезони“. Имала ли си такива?

Имам, обикновено когато съм прекалено щастлива и всичко върви гладко. Слава Богу, нещо винаги се обърква...

6. С какво би насърчила бъдещите творци на НГДЕК?

Давам им цялата подкрепа, която мога да предам! Искам да им кажа, че техните трудове са значими и светът има нужда от творенията им!

Марая Миланова

Едно есе за смъртта и магьосника от Мескирх

Смъртта е безспорно тайнствена и необикновена тема. Всеобширна и грандиозна такава! Въпреки простотата и дори присъствието ѝ в дефиницията на човека – „смъртно разумно същество“, осмеляващият се да се впусне в нейната тайнственост, непременно се изправя пред много и най-различни интересни пътища и проблеми. Аз обаче си падам смелчага и храбро подхващам първата криволичеща пътечка, която да ме отведе до най-важното нещо - разкритието на същността на смъртта.

Но какво ще да е това „Смърт“?

Склонен съм да се съглася, че смъртта е сама по себе си несъществуващото, което човек ще бъде след края на съществуването си. Това нещо, което е човекът, все някога ще спре да съществува като такова и вече няма да е. То ще стане небитие! Това внезапно изчезване, замиране, изтичане, потъване в небитието, аз се осмелявам да нарека „Смърт“. Мисълта за нея, често присъства като тревожност, като страх от това небитие, в което аз ще попадна, което ще бъда. Непитието само по себе си не може да е страшно. То въобще не е, как би могло да бъде страшно. Проблемът се състои в това, че аз не се страхувам от самото Непитие (Несъществуващото), а от Непититето, което аз ще стана. Аз се страхувам от нищото, в което ще се превърна и по този начин аз го правя съществуващо чрез моя страх, То се про-явява в страха!

„Смъртта за мен е небитието, от което човек се страхува, което човекът ще бъде. Нищото, в което той ще попадне, което той ще стане“ - проф. Калин Янакиев.

Когато определям човека като нещо, което все някога ще спре да съществува като такова и вече няма да е, не искам да обезценя и да отрека безсмъртието на душата и възкресението на тялото. Това, върху което аз ще акцентирам, е неговата не-вечност в природата на нещата. Спиноза е бил прав като е казал: „В същността на човека не присъства такова нещо като „безкрайното съществуване и затова в природата на нещата е възможно човекът просто да спре да съществува“. Както самата му дефиниция подсказва, сам по себе си човекът е нещо, което е, ще бъде и няма да бъде. Важно е да отбележим, че човекът е именно смъртно същество, защото Битие-то му не е вечно и на него не му е присъщо да живее вечно! Точно това не-бъдене, несъществуване, което го дебне, което го очаква, именно го обгражда и му дава една дефиниция на едно не-вечно-съществуващо-нещо.

Още от античността, при епикурейството се обръща сериозно внимание върху проблема за смъртта, тъй като самото епикурейство се явява учение за добрия и спокойния живот, а проблемът за смъртта води със себе си голяма мъка, безпокойство и тревожност. За да спаси човешкия живот от мъки и страдания, гръцкият философ Епикур предлага едно интересно логическо построение. За Епикур живият човек и смъртта никога не се срещат. Той схваща смъртта като появяваща се в битието. Когато тя дойде, когато тя се появи в света, аз изчезвам. Не бива да се страхувам от нея, защото никога няма да се срещна с нея. Когато аз съм тук, смъртта я няма, а когато тя пристигне, аз вече трябва да съм си отишъл, защото ако не съм, се получава противоречие. Ще се получи съвместно съществуване на жив и мъртъв Аз, което е безсмислено! Именно поради тази причина, ние не трябва да се безпокоим и да се страхуваме от смъртта, защото ние няма да се срещнем с нея никога. Толкова просто, толкова разбираемо, толкова добре логически обосновано. Жалко, че не е вярно!

Знам, че ще прозвучи странно и противоречиво, но ако приведем дефиницията на проф. Калин Янакиев в афоризма на Епикур, ще се получи това: Небитието (което ще бъдем); когато ние сме, него го няма; когато то е, нас ни няма. Но как точно нашето небитие може да е, когато и ние сме?!

Сега вече си проличава защо толкова простата и успокояваща мисъл на Епикур, всъщност никого не е успокоила. Небитието не идва да си „прибере“ човека, да си го присвои, да го погълне! То въобще няма как да се появи. Епикур е прав, че То (Нищото) не може да про-съществува съвместно с нас! Не се превръща в скелет с наметало и качулка, за да дойде да ме вземе, не е смъртта на Тери Пратчет. Но Епикур също и греша, защото самата смърт е моето Небитие, случва се обратното – ние попадаме в Нищото, ние ставаме Нищото и спираме да съществуваме. Когато Нищото „се случи“, ние не сме, защото сме в това нищо. Не се получава разменяне на места, а аз попадам в него!

Смърт можем да наречем самото Небитие, в което се превръщаме. От друга страна, под смърт аз разбирам също и самото умирање на човека като такава. Неговото отделяне от света и навлизане в Небитието – „Навлизане-в-смъртта/Небитието“. Съществува такава предубеждение, че ако афоризмът на Епикур не е верен, то смъртта не присъства по своему в човешкия живот. Тя е Нищото, което човек ще стане след като напусне света, след като умре, следователно мисия на науката и механиката е човешкият живот да бъде удължен дотолкова, доколкото именно страхът от умирањето (Навлизането-в-Небитието), който плаши всички народи, бъде снет до минимум! Опитвайки се да спасят човека от страданията, които го чакат преди и след смъртта, от Нищото, в което всеки един от нас ще се превърне, просвещенските философи започват да се „гмуркат“ в дълбините на човешката анатомия и биология, за да търсят „еликсир за дълъг и вечен живот“, с който да избегнат Навлизането-в-смъртта и Небитието, в което попадаме след това.

Но животът без смърт, просто не е живот. Неслучайно съществува тази смърт, която да му дава дефиницията. Ако аз искам да живея, това предполага аз да бъда отговорен към факта, че е възможно въобще да не съм бил жив и скоро да престана да бъда такъв.

„Наричаме дълъг живота, който в този свят е толкова кратък и изпълнен със стенания чак до дълбока старост. Защото хората се стремят към него? Какво е дългият живот, ако не препускане към края?“

Това, което Хайдегер нарича Битие-към-смъртта/ Битие-за-смъртта)...Желаеш да дойде утре, а по този начин се приближаваш до деня, който не би искал да дочакаш. Твоите желания са вътрешно противоположни - Искаш да вървиш, а не желаеш да достигнеш!“ - св. Августин Блажени.

Но, разбира се, в наш интерес е да направим един мисловен експеримент... Какво ли щеше да бъде, ако все пак имаше възможност човекът да живее вечно, ако беше вечно-съществуващо-нещо? Живот без страх от смъртта при всички случаи би бил по-добър от нормалния. Ах, колко хубаво би било, ако през Просвещението науката беше открила такъв невероятен еликсир, който да спаси страданията и мъките и да направи живота вечен!

В една своя статия проф. дфн. Калин Янакиев използва резюме на сюжета на романа на френската екзистенциалистка Симон дьо Бовоар „Всички са смъртни“, за да отговори на този въпрос. Ще си позволя да цитирам неговия преразказ, за да представя цялостната идея след това:

„Романът представя живота на главния герой, който се ражда във века на Ренесанса. Един ден незнаен чернокожничък му предлага да изпие, създаден от него еликсир на безсмъртието, който ще го измени така, че никога да не умре. И ето, героят живее... Романът ни среща за първи път с него в една хотелска стая в средата на двадесети век, превърнат в безкрайно отегчена сянка на човек“
-проф. Калин Янакиев

Този мисловен експеримент представя вечния живот на един „мъртъв“ човек. Колко парадоксално звучи един вечно-живеещ човек да умре. Той е един жив труп, колкото повече той е жив, толкова повече смърт той излъчва. Живял е пет века и неговият живот е изтекъл. Той съхне, но не изсъхва. Както нещата изтичат покрай него, той тече със самото безкрайно време. И колкото повече нещата изтичат покрай него, толкова по-мъртъв става той. На какво се дължи този интересен парадокс?

Дължи се на това, че аз не обитавам този свят сам. И тук е време да повикаме на помощ магьосника от Мескирх (немският философ Мартин Хайдегер). Съгласен съм с Хайдегер, че човешкото съществуване, бъдене (Dasein) е Бъдене-в-света (In-Der-Welt-Sein).

Тук и сега, сигурно поддръжниците на нихилизма биха се опълчили и биха казали, че съществуването на обективната реалност е недоказуемо и това Бъдене-в-света всъщност е една лъжа, защото този свят не е истински, той е една илюзия. За тях единствената истина е cogito и те, в името на философията като стремеж към истината, щяха да отблъснат това Хайдегерово твърдение. Декарт е казал: „Мисля, следователно съм!“. Неговото cogito, представляващо рефлектиращото себе си мислене, наистина съществува, но то е просто едно

Бъдене сред непрогледната мъгла, която това cogito обитава. Но Кой съм аз, този който съм? Когато те отричат това Бъдене-в-света, те отричат и онази част от себе си, която обитава този свят и може да се нарече с лично име. Онази част, която рефлектира от света и го оглася. Остава само частицата безименно cogito, което се рее безименно в пространството... .. Но аз съм някого в този свят, защото притежавам persona(лат.), чрез която аз (per sonare) „огласям“ битието. Но аз не просто „огласям“ с моето мислене пространството и го превръщам в принадлежащо на мен лично пространство, мой личен свят.

Аз отправям глас към някого, някъде, защото аз обитavam този свят с някого, а не сам. Човешкото бъдене е и Бъдене-с (Mitsein) и това Бъдене-с е осъществимо само в един съвместен свят – Свят-с (Mitwelt). Ето например това Бъдене-с в Света-с най-просто ще изразя със семейната маса вкъщи. Тя не е просто маса, а семейната маса, „на която обичаме да играем заедно“, „на която онзи път бе взето важно решение“, „на която на Великден ядохме агне и празнувахме празника“. В романа на Симон дьо Бовоар, човекът губи своя свят. Той притежава само едно беззвучно cogito. Неговото Битие е Битие на вечна среща и раздяла. Неговите близки, приятели, роднини минават покрай него и напускат света, а той остава на място като пътен знак. Неговата семейна маса е празна, а в неговия живот има само студенина и самота и именно заради това той е жив мъртвец. Така, според Хайдегер, смъртта присъства и в нашия живот и ние я преживяваме обективно като Смърт-на-другия. Тази Смърт-на-другия ни отнема приятели, близки и нашия ежедневен делничен свят, а именно Бъденето-в-света.

Това е процес на разрушаване цялостта на нашето Битие, защото когато един мой близък си отива от света, Бъденето-с се разрушава и част от мен си отива с него. Дори когато новото утро настъпи, или аз загубя важен за мен предмет, част от мен пак е напуснала заедно с отминалия ден, или въпросния предмет. Следователно, даже с всеки изминал ден, част от мен си отива с деня и изтича в nihil-a. И тук се появява още един интересен парадокс, защото de facto ние от самото си раждане сме в процес на постоянно умиране и раздяла. Хайдегер нарича този процес Бъдене-към-смъртта. Аз, от самото ми раждане, от самото ми стъпване с единия крак в живота, вече съм стъпил с другия крак от другата страна и аз съм някакъв жив мъртвец. Когато на Мишел дьо Монтен му паднал зъб, той казал „Вижте, аз започвам да изчезвам“. Съществуването се о-без-смис-(ъл)-ля. „Защо да търся смисъл в своята смърт?“, би казал Сартр! За Сартр човекът се появява случайно в света и случайно си отива и по този начин човекът се определя от самия себе си. Как може животът да се определя от нещо, което го ограничава? Така съществуването наистина се о-без-смис-(ъл)-ля, след като то вече от самото си начало върви към несъществуване. Не се ли губи така пълнотата и цялостта на живота?

Сартр жертва смисъла на смъртта, за да извоюва някаква свобода. За него същността на човека не трябва да се определя от никакви зависимости извън неговите граници. Човекът, като Битие-Нищо (според Сартр) е възпрепятстван само от евентуална случайна смърт. По този начин той става напълно свободен в своя живот. Животът се стреми да е вечен, към безкрайността си, към безкрайно-бъдене, а смъртта се появява и не му позволява! Затваря го в граници и не му позволява да бъде това, което е! Сартр премахва този проблем и дава на живота безкраен брой избори.... Ако животът е ограничен от смъртта, която не му позволява да е безкраен, но му дава дефиниция, то тогава той по някаква задължителност и необходимост е не-вечен!

За Сартр тази задължителност и необходимост е именно смъртта и той я „обезсмисля“ (лишава я от всякакъв смисъл) в името на пълноценния живот, за да съществува той като такъв! За него в субективността трябва да се търси същността на човека, а не някъде извън неговите граници!

За да определим едно нещо и да му дадем дефиниция, какво то е, да влезем в същността му, ни трябва една външна точка, която да позволява обстоен, обективен поглед върху самото нещо. Ето например, аз не мога да видя една камбанария изцяло, ако съм вътре в нея. Така аз се лъжа за същността на самото нещо и през неговата субективна тъмнина се опитвам да оформя неговото определение. Аз възприемам камбанарията като такава, каквато е тя отвътре, а не каквато е отвън. Но вече излязъл навън, на мен ми е предоставен един подобър поглед върху камбанарията и нейното отношение с обкръжаващия свят, нейното Битие-с като например светлината на слънцето, която я огрява и я прави видима. По този начин Сартр лъже себе си, когато решава да определи човека от самия него, без да напуска неговите граници. А човекът трябва да се определя от една външна точка, и за правилното му определяне се предполага такава една външна точка, каквато е неминуемо смъртта, а и неговото Битие-с, което е Битие на вечна раздяла и символична смърт, както споменах. Така, чрез смъртта като външна точка, трябва да се определя и човекът като такъв!

И аз отново казвам, че това постоянно Бъдене-към-смъртта в никакъв случай не обезсмисля живота, а даже му дава смисъл. Именно заради нашата постоянна раздяла, нещата стават значими. Моят Свят-С, състоящ се от цялото ми ежедневно Бъдене (Dasein), създава в мен едно чувство на отговорност към моите близки, роднини и приятели, както и човечеството като цяло. Аз се страхувам за моя свят, защото е мой свят. Когато се сецам за смъртта и не-вечността на живота, осъзнавам колко значими са приятелите и семейната маса за мен, защото те са тези, които оформят живота ми като цялост и му придават смисъл. Смъртта присъства в самия ни живот! Учи ни да бъдем хора, да ценим, да обичаме. Животът е краен и именно заради това е ценен. Смъртта е безсмислена, защото не позволява на живота да бъде живян до безкрай, но именно тя му придава смисъл. В анархичната свобода на Сартр липсва отговорността към самия живот като цялост! Там смъртта е обезсмисляща и ограничаваща, а тя е нужна, за да бъде животът пълноценен. И аз не се и съмнявам, че човек би избрал пълноценен живот пред абсолютната свобода на Сартр! Животът се стреми към вечността си, но именно в смъртта той намира своя смисъл. Затова харесвам Хайдегер. Като един истински магьосник, той превръща студената и безсмислена смърт в осмисляща живота, а животът става цялостен именно заради своята нецялост и както е казал св. Тома Аквински:

„Смъртта е неотнимаемата драма на битието“

„Животът е цялостен именно заради своята нецялост“

Сладоледът и на кого да благодарим, че го има

Сладоледените витрини са презаредени, парковете са отворени и част от мира във вселената се е завърнал.

Ще забележим, ако ли вече не сме, че когато марка иска да рекламира сладоледа си, той бива презентирани като еквивалентен по достойнства с произведение на изкуството продукт, на чиято опаковка е твърде вероятно да бъде написано: “Приготвен по оригинална италианска рецепта”, без да е вложена особена мисъл или директно поставено италианското знаме, блестящо до образа на лилава панда на клечка. За този феномен можем да виним индустрията и консуматорското общество, но сега ще пропуснем изкушението да го направим, за да се опитаме да разплетем древните корени на това изкуство на съблазняването.

Първата и може би най-неочаквана благодарност, която трябва да отправим, е към древен Китай, където според някои изследователи първоначално възникнал сиропираният лед, поднесен като удоволствие. Разбира се, това не е останало като практика само там, тъй като и други древни цивилизации са се наслаждавали на охладени плодови десерти от подобен тип.

Не толкова голяма изненада би било все пак да споменем Италия и Франция през седемнадесети век (от който период са запазени писмени инструкции и техники за приготвянето на сладолед). Там структурата на сладоледа започва да добива сегашния си облик с методичните разбърквания и температурни охлаждания и скоро - няма и век-два - Европа и даже Америка са познавали новия си любим десерт.

Ако случайно сте се вдъхновили от историческото и културно пътуване, което е извършил сладоледът, и искате да го почетете този сезон, като го пригответе в домашни условия, мога да ви споделя следното: натрошен лед и плодов сироп (или течен мед) са коректно и лесно завръщане няколко хилядолетия назад. Приятелският ми съвет обаче би бил да се възползвате от комфорта на 21-ви век и в частност - фризерите в супермаркета и у вас.

Мария Христова

"Длъжни сме да отпусчаме духа си, след почивката той ще стане по-добър и по-бодър. Както не бива да насилваме една плодородна нива, понеже непрекъснатото раждане ще я изтощи, тъй и постоянният труд ще пречупи енергията на духа; ако го оставим свободен и отпуснат за известно време, той ще си възвърне силите, непрекъснатите усилия ще го накарат да затънее и повехне."

Луций Еней Сенека

Hyemale tempus, vale,
estas redit cum leticia,
cum calore cum decore;
haec estatis indicia.
Terra floret, sicut solet;
revirescunt lilia,
rosae flores dant odores
canunt alitilia.

...
Herbis adhuc teneris
eblanditur* etheris
temperies;
ridet terre facies
multiplici colore.

...
Fronde sub arborea
Filomena, Terea
dum meminit, non desinit-
sic imperat nature-
recenter conqueri
de veteri iactura.

Сбогом зимен сезон
лятото се завръща с красотата
с топлина, с благодат
Това са знаците на лятното време
земята цъфти, както трябва;
лилията се подновяват,
розиите и цветята ни подаряват сладки
миризми
малки крилати същества пеят.

Тревите до този момент са нежни
Температурата на въздуха,
така купена от ласкателство
Земните форми се смеят сега
В цветовете многократно

Бъдете листни под дървото
Филомена, докато Тереея
си спомня, тя не се отказва -
и така природата командва -
младите, които викат
Старите да хвърлят.

Редакторски екип:

Главен редактор: Кристина Миланова

Коректор: Мая Петкова

Зам.-редактор: Мария Христова

Графичен дизайн: Калоян Иванов

Преводи: Боряна Маринова, Йоана Харизанова,

*„Diagnosis: Classicus“ събира лично творчество (есеистика, поезия,
проза, драма) . Може да го изпратите на:*

diagnoza_classic_ngdek@abv.bg